Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

28 676 NAVO

Nr. 559

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN DEFENSIE EN VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2026

Deze voortgangsrapportage geeft inzicht in de Nederlandse militaire inzet aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied over de periode mei 2025 tot en met april 2026.[1] Het kabinet licht in deze rapportage de ontwikkelingen en besluiten omtrent deze militaire inzet toe.

De voortgangsrapportage bestaat uit drie onderdelen:
1. Geopolitieke context;
2. Overzicht en voortgang van de Nederlandse inzet;
   a. Militaire bijdrage aan de *Multinational Battlegroup* vanuit Litouwen;
   b. Inzet *enhanced Vigilance Activity* MQ-9 *Reaper* vanuit Roemenië;
   c. Inzet F-35's in Polen;
   d. Inzet *Air & Missile Defence Taskforce* in Polen;
   e. *Early Forward Presence* in de Baltische Zee-regio;
   f. Nederlandse deelname aan *Baltic Sentry*;
3. Financiën.

1) Geopolitieke context

De grootschalige agressieoorlog van Rusland tegen Oekraïne duurt onverminderd voort. Ook de rechtstreekse dreiging vanuit Rusland richting Europa neemt toe.[2] Rusland test via verschillende activiteiten, waaronder hybride oorlogsvoering in de *grey zone*, de escalatiebereidheid van het Westen. Europa moet rekening houden met een aanhoudende

[1] Het kabinet heeft de Tweede Kamer een jaarlijks ijkmoment toegezegd over de doorlopende Nederlandse inspanning in Litouwen als onderdeel van *Munltinational Battlegroup* (MNBG). Voor een volledig beeld omdat voorliggende voortgangsrapportage ook de overige Nederlandse inzet aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied.

[2] Publicatie AIVD en MIVD «Tussen vrede en oorlog: de oorlog in Oekraïne en de Russische dreiging in Europa», 19 februari 2026.

kst-28676-559
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Russische vijandige houding, ook na een einde aan de Russische oorlog tegen Oekraïne.

Binnen de NAVO en de EU, en via eigen inzet, spant Nederland zich in om deze dreiging het hoofd te bieden. Voor de Nederlandse militaire inzet betekent dit dat de focus is komen te liggen op hoofdtaak 1: bescherming van het eigen grondgebied en dat van NAVO-bondgenoten. Aangezien de Russische dreiging zich nadrukkelijk manifesteert aan de oostflank, blijft Nederland zich in NAVO-verband inzetten op de versterking van afschrikking en verdediging aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied. Daarnaast zet Nederland zich in voor het tegengaan van hybride activiteiten, die ook in Nederland toenemen.

Verschuivingen op het geopolitieke toneel onderstrepen de noodzaak om, samen met Europese bondgenoten, snel meer verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid van Europa. Dat is ook wat de VS van Europese bondgenoten verwachten. Het kabinet onderschrijft die wens. Daarom is het zaak dat Europese bondgenoten grotere militaire bijdragen (*contributions*) leveren binnen de NAVO, naast het behalen van de NAVO-doelstellingen op de defensie-uitgaven (*cash*) en -capaciteiten (*capabilities*). De Nederlandse inspanningen ter versterking van de oostflank van het NAVO-verdragsgebied dienen ook in dit licht te worden bezien.

2) Overzicht en voortgang van Nederlandse activiteiten aan de oostflank

De doelstellingen van de Nederlandse militaire activiteiten aan de oostflank als onderdeel van de bredere NAVO-aanwezigheid zijn het bijdragen aan de verdediging van het NAVO-verdragsgebied, en het afschrikken van tegenstanders (met name Rusland). De Nederlandse Krijgsmacht geeft invulling aan deze doelstelling door bijdrages aan oefeningen en operaties aan de oostflank. Deze activiteiten dienen ook ter geruststelling van (de bevolking van) bondgenoten en ter bevordering van de eensgezindheid en solidariteit binnen de NAVO.

Voor de krijgsmacht biedt dit ook de gelegenheid om de gereedheid en geoefendheid te bevorderen. Zo kan de onderlinge samenwerking en interoperabiliteit met bondgenoten naar een hoger niveau worden getild en kan met de inzet aan de oostflank waardevolle ervaring opgedaan worden met het opereren binnen een context van (hybride) dreigingen. Ten slotte biedt de inzet kansen voor het inzetten van nieuwe complexe (wapen)systemen.

In de periode mei 2025 tot en met april 2026 bestond de Nederlandse inzet uit:

- Een bijdrage aan de *Multinationale Battlegroup* (MNBG) in Litouwen. Het mandaat voor deze inzet loopt tot en met 31 december 2026;
- De inzet van MQ-9 *Reapers* vanuit Roemenië van maart 2024 tot en met september 2026;
- De inzet van F-35's in Polen van september tot en met december 2025;
- Inzet van *Air & Missile Defence Taskforce* in Polen van december 2025 tot en met juni 2026;
- *Early Forward Presence* van *Special Operations Forces* (SOF) in de Baltische Zee-regio;
- Nederlandse deelname aan *Baltic Sentry*.

Multinational Battlegroup (MNBG) Litouwen

Na de illegale Russische annexatie van de Krim in 2014 besloten de NAVO-bondgenoten tot versterking van afschrikking- en verdediging aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied. In de Baltische staten en Polen richtte het bondgenootschap zich via de stationering van *Multinational Battlegroups* (MNBGs) op geruststelling van NAVO-bondgenoten en afschrikking van Rusland. De aanhoudende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne en de voortdurende Russische dreiging richting Europa onderstrepen de noodzaak om afschrikking voort te zetten en te versterken.

Nederland neemt sinds 2017 onafgebroken deel aan de MNBG in Litouwen onder leiding van *Framework Nation* (FN) Duitsland. Sinds februari 2022 heeft SACEUR het mandaat om, indien nodig, over te gaan tot verplaatsing en inzet van MNBG-eenheden binnen de aan hem toegekende kaders.

Nederland acht zich en wil gezoen worden als een consistente en betrouwbare bondgenoot die een professioneel en zichtbaar aandeel levert aan de versterking van de NAVO-afschrikking en verdediging. Daarnaast versterkt de deelname de zichtbaarheid, de interoperabiliteit en de ervaring met het gezamenlijk optreden met partners zoals Litouwen, Duitsland en Noorwegen. De integratie binnen het Duitse raamwerk en de samenwerking met Litouwse eenheden hebben de operationele relevantie en gezamenlijke gereedheid vergroot. Ook in de komende periode zal de focus op operationele samenwerking en integratie liggen. Nationaal draagt de inzet bij aan de operationele gereedheid van de eenheden en verhoging van de *situational awareness* aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied.

De Nederlandse aanwezigheid in de MNBG en de zichtbare deelname aan oefeningen en activiteiten worden door Litouwen gezien als concrete bevestiging van NAVO-betrokkenheid, bondgenootschappelijke solidariteit en politieke steun. Dit wordt ook zo ervaren in het Litouwse publieke domein, hetgeen versterkt wordt door de bijdrage van Nederlandse militairen van de MNBG aan publieke evenementen (*reassurance*).

Het huidige mandaat van de inzet loopt tot en met eind 2026.[3] Aan de hand van de NAVO-plannen voor de versterking van de collectieve verdediging op de langere termijn bepaalt Nederland de toekomstige inzet in het Balticum, waaronder in Litouwen. Uw Kamer wordt uiterlijk in Q2 2026 geïnformeerd over een mogelijk vervolg van deze inzet.

Inzet MQ-9 Roemenië

Vanwege de Russische dreiging aan de oostflank van het NAVO-verdragsgebied ontplooit de NAVO activiteiten in het kader van afschrikking en verdediging, waaronder *enhanced Vigiliance Activities* (eVA). Sinds maart 2024 draagt Nederland hieraan bij met de inzet van MQ-9's vanuit Roemenië (nationaal aangestuurd en ter ondersteuning van NAVO). De MQ-9's vliegen langs de grens van het NAVO-verdragsgebied en over internationale wateren. Zij dragen met hun sensoren bij aan het opbouwen van een accuraat situationeel beeld. Op deze wijze draagt

[3] Kamerbrief 29 521, nr. 481 van 6 mei 2024.

Nederland bij aan het versterken van de inlichtingenpositie van de NAVO en aan het geruststellen van bondgenoten in de regio.[4]

De oorlog in Oekraïne zorgt voor negatieve *spillover* effecten in Roemenië, waaronder dreigingen in het luchtruim zoals incursies en brokstukken van drones. Met de Nederlandse aanwezigheid toont Nederland solidariteit met bondgenoot Roemenië. De samenwerking verloopt goed en de Nederlandse inzet wordt door Roemenië zeer gewaardeerd. Daarnaast heeft de Nederlandse inzet ervoor gezorgd dat de MQ-9 capaciteit geïntegreerd is in de NAVO ISR-structuur, waar de Nederlandse MQ-9 sinds 1 januari 2025 deel van uitmaakt.

Inzet F-35's en Air & Missile Defence Taskforce Polen

Nederland heeft F-35's en luchtverdedigingscapaciteiten ingezet ter beveiliging van het logistieke centrum van de *NATO Security Assistance and Training for Ukraine* (NSATU) in Polen.

NSATU coördineert en faciliteert het leveren van training en militaire steun aan Oekraïne door NAVO-bondgenoten. De Nederlandse bijdrage aan de luchtverdediging in Polen stelt NSATU in staat om het aan Oekraïne geschonken militaire materieel veilig de plek van bestemming te laten bereiken. Daarnaast draagt deze inzet bij aan de militair-strategische doelstelling om Rusland af te schrikken en het NAVO-verdragsgebied te verdedigen.

In dit kader vonden twee opeenvolgende activiteiten plaats. Ten eerste heeft Nederland, zoals eerder aan uw Kamer gecommuniceerd, in de periode 1 september tot en met 1 december 2025 een bijdrage geleverd aan de beveiliging van het logistieke centrum van de NSATU met de inzet van F-35 toestellen vanuit Polen.[5] Nederland deed dit op verzoek van NAVO, met een gecombineerd detachement met Noorwegen.

De taakstelling kwam overeen met een *Quick Reaction Alert* (QRA) en *enhanced Air Policing* (eAP), met een focus op het wegnemen van de dreiging van *Unmanned Aerial Systems* (UAS) en kruisraketten.

De gezamenlijke inzet met een Noors detachement gaf de mogelijkheid om te leren van elkaars inzet en om interoperabiliteit te testen in de praktijk. Dat kwam tot uitdrukking in een daadwerkelijke inzet, toen in de nacht van 9 op 10 september 2025 diverse Russische drones het luchtruim van NAVO-bondgenoot Polen schonden en onder andere door Nederlandse F-35's neergehaald werden.

De inzet van Nederlandse capaciteiten op Pools grondgebied ten behoeve van geruststelling, solidariteit en gezamenlijke verdediging en afschrikking wordt tevens zeer gewaardeerd in de bilaterale relatie. Daarnaast toonde de inzet, in combinatie met directe artikel 4-consultaties, stevige verklaringen van SG NAVO en de Noord-Atlantische Raad en het opstarten van eVA Eastern Sentry, de paraatheid en besluitvaardigheid van de NAVO in reactie op toenemende dreigingen.

---

[4] Over het doel en de missie van deze systemen is uw Kamer met een Kamerbrief op 17 oktober 2023 geïnformeerd (kenmerk 28 676 en 30 806, nr. 442). Met de Kamerbrief van 10 februari 2026 (Kamerstuk 21 501–28, nr. 296) is uw Kamer geïnformeerd over de verlenging van deze inzet tot en met september 2026.

[5] Kamerstuk 36 045, nr. 208 van 7 juli 2025

Ten tweede levert Nederlands sinds december 2025 een *Air & Missile Defence Taskforce* (AMDTF) in Polen.[6] Deze inzet loopt in ieder geval tot en met juni 2026. De AMDTF bestaat uit een geïntegreerde eenheid van drie verschillende capaciteiten. Deze capaciteiten bestaan uit de PATRIOT (lucht- en raketafweersysteem), NASAMS (lucht- en raketafweersysteem) en anti-dronesystemen. De geïntegreerde inzet van deze capaciteiten beschermt het logistieke centrum in Polen tegen ballistische raketten, kruisvluchtwapens, vliegtuigen, helikopters en drones.

De Nederlandse luchtverdedigingsinzet in Polen bestond gemiddeld uit 250 personen. De personele inzet van AMDTF wordt vooral geleverd door het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando. Momenteel lopen binnen de NAVO gesprekken over de invulling van de inzet na juni 2026. Het is aan de NAVO om doorlopende luchtverdediging van NSATU te garanderen.

Early Forward Presence SOF in de Baltische Zeeregio

Nederland zet, in het kader van het *Early Forward Presence* (EFP)-raamwerk van de Nederlandse *Special Operations Forces* (SOF) kleinschalige *Special Operations Liaison Elements* (SOLEs) in, waaronder in de Baltische Zee-regio (standplaats: Litouwen). Deze EFP-inzet is onderdeel van de breed geïntegreerde Nederlandse inzet in de Nederlandse prioritaire regio's. Het doel van de SOLEs is het opbouwen van relaties met zowel lokale als internationale (SOF-)partners in de regio, het bijdragen aan beeldopbouw en het identificeren van handelingsopties voor het Nederlandse *Special Operations Command* (SOCOM). Tevens bieden de SOLEs ondersteuning aan SOF-eenheden in voorbereidingen op taken in de collectieve verdediging van NAVO en wordt bekeken hoe Nederlandse SOF complementair kan zijn aan lokale initiatieven.

In het afgelopen jaar hebben diverse activiteiten plaatsgevonden op onder meer het gebied van *Unmanned Aerial Systems* (UAS) en gezamenlijk optreden. Deze activiteiten dragen bij aan de interoperabiliteit met lokale SOF-partners en tonen solidariteit met de Baltische staten in zowel NAVO- als bilateraal verband.

Nederlandse bijdrage Baltic Sentry

De NAVO startte met Baltic Sentry in januari 2025 een eVA op ter beveiliging van de vitale infrastructuur in de Oostzee. Met Baltic Sentry wil de NAVO een beter beeld krijgen van wat zich op en onder water afspeelt in de regio. De NAVO-aanwezigheid moet staten en niet-statelijke actoren afschrikken om kritieke onderzeese infrastructuur in de Oostzee te beschadigen. Om een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van de Nederlandse inzet aan de oostflank is deze tijdelijke deelname van Nederlands personeel en materieel aan Baltic Sentry in deze voortgangsrapportage opgenomen.

Begin 2025 heeft SACEUR de Standing NATO Maritime Group 1 (SNMG1) en Standing NATO Mine Countermeasures Maritime Group 1 (SNMCMG1) aangewezen om deel te nemen aan Baltic Sentry. Nederland leverde in 2025 met diverse schepen een bijdrage aan deze vlootverbanden. In 2026 levert Nederland een bijdrage aan het vlootverband SNMCMG1 met een mijnenbestrijdingsvaartuig en draagt zodoende bij aan *Baltic Sentry*.

---

[6] Zie ook Kamerstuk 36 045, nr. 212.

3) Financiën

De lopende hoofdtaak 1-missies die voor 2025 al gestart waren zijn in 2025 gefinancierd vanuit het Budget Internationale Veiligheid (BIV – artikel 1.1 – € 38,5 miljoen). De inzet aan de oostflank van de NAVO die in 2025 startte werd bekostigd vanuit artikel 1.3 – Inzet. (€ 13,2 miljoen). De totale uitgaven voor 2025 komen daarmee op € 51,7 miljoen.[7]

Tot slot

Rusland is de meest acute en directe bedreiging voor de NAVO en de Europese veiligheid. Afschrikking, beperking en bestrijding van deze dreiging is daarop het enige juiste antwoord. Daarom zet Nederland in op onverminderde steun aan Oekraïne, versterking van de NAVO en afschrikking en verdediging aan de oostflank. Een actieve Nederlandse bijdrage aan de bescherming en verdediging van het NAVO-verdragsgebied is nu en in de toekomst essentieel om de eigen en collectieve veiligheid in Europa te waarborgen.

De Minister van Defensie,
D. Yeşilgöz-Zegerius

De Minister van Buitenlandse Zaken,
T.B.W. Berendsen

[7] Om boekhoudkundige redenen is het alleen mogelijk om terug te kijken op (fiscale) kalenderjaren.